# Foodo

El **foodo** és una llengua guang septentrional que parlen els foodos de la zona de la ciutat de Sèmèrè, al municipi d'Ouaké al nord de Benín, al departament de Donga.[1] La majoria dels foodos viuen a Benín (entre 24.500 i 40.000) i hi ha una petita minoria d'uns 1.000 foodos que viuen a Ghana.[2]

La llengua foodo es va originar a Ghana. Fa entre 200 i 300 anys un grup de parlants de llengua guang van emigrar des del sud de Ghana fins a Sèmèrè a través d'una antiga ruta de comerç de cola que s'estenia a través de Togo i Benín i arribava a Nigèria.[3][4] Els diversos orígens dels foodos encara està retingut en els noms dels clans.[5] El codi ISO 639-3 del foodo és **fod** i el seu codi al glottolog és **food1238**.[6]

**Foodo**

| | |
|---|---|
| **Tipus** | llengua i llengua viva |
| **Parlants** | |
| 25.500 (ethnologue)[1] 40.000(joshuaproject)[2] principalment a Departament de Dongo de Benín | |
| **Parlat a** | Benín i Ghana |
| **Autòcton de** | Donga |
| **Classificació lingüística** | |
| Níger-Congo | |

Atlantic-Congo
Volta-Congo
Benue-Congo
Llengües kwa
Llengües nyos
Llengües potou-tanos
llengües tanos
llengües guangs
llengües guangs septentrionals

**Foodo**

| **Codis** | |
|---|---|
| **ISO 639-3** | fod (http://www-01.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=fod) |
| **SIL** | fod |
| **Glottolog** | food1238 (http://glottolog.org/resource/languoid/id/food1238) |
| **Ethnologue.com** | fod (http://www.ethnologue.com/language/fod) |
| **IETF** | fod |

## Contingut



## Família lingüística

Segons l'ethnologue, el foodo forma part del subgrup de llengües guangs septentrionals, que formen part de la família de les llengües kwa, que són llengües Benué-Congo. Les llengües guangs septentrional són el chumburung, el dompo, el dwang, el **foodo**, el gikyode, el ginyanga, el gonja, el kplang, el krache, el nawuri, el nchumbulu, el nkami, el nkonya i el tchumbuli.[7]

# Situació geogràfica, població i pobles veïns

El territori foodo en l'actualitat està situat a la zona de la ciutat de Semere, al municipi d'Ouaké, al departament de Donga de Benín, tot i que es creu que provenen del lloc de Salaga, a Ghana, país en el que encara hi queda una minoria de foodos.[1] El 2006 hi havia 25.500 foodos (24.500 a Benín i 1.000 a Ghana) i segons el joshuaproject n'hi ha 40.000 (39.000 a Benín).[2]

Segons el mapa lingüístic de Benín, el territori foodo està situat al sud del nord-oest de Benín, a la frontera amb Togo, a l'oest. Aquest fa frontera amb el territori dels lukpes al nord i est i amb el territori dels nago kures, al sud.[8]

# Fonologia

## Consonants

El foodo té 24 fonemes consonàntics. Les consonants entre parèntesis només es troben en manlleus lingüístics:[9]

| | | Bilabial | Alveolar | Palatal | Velar | Labio-velar | Glotal |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Oclusiva | sorda | p | t | | k | k͡p | |
| | sonora | b | d | | g | ɡ͡b | |
| Fricativa | sorda | f | s | t͡ʃ | | | (h) |
| | sonora | (v) | (z) | d͡ʒ | | | |
| Nasal | | m | n | ɲ | ŋ | ŋ͡m | |
| Aproximant | | | l (r) | j | w | | |

## Vocals

Igual que altres llengües guangs, el foodo té nou fonemes vocàlics. La vocal llarga és contrastiva i això fa que resulti que hi hagi 18 vocals.[9]

### Vocals curtes

| | Vocal anterior | | Vocal posterior | |
|---|---|---|---|---|
| | No arrodonides | | Arrodonides | |
| | -ATR | +ATR | -ATR | +ATR |
| Vocal tancada | ɪ | i | ʊ | u |
| Vocal mitja | ɛ | e | ɔ | o |
| Vocal oberta | a | | | |

### Vocals llargues

| | Vocals anteriors | | Vocals posteriors | |
|---|---|---|---|---|
| | No arrodonides | | Arrodonides | |
| | -ATR | +ATR | -ATR | +ATR |
| Vocal tancada | ɪː | iː | ʊː | uː |
| Vocal mitja | ɛː | eː | ɔː | oː |
| Vocal oberta | aː | | | |

## Ortografia

L'ortografia del foodo utilitza una escriptura llatina modificada en la que s'hi han afegit diversos caràcters que no existeixen a les llengües europees.[10]

## Gramàtica

## Sociolingüística, estatus i ús de la llengua

El foodo és una llengua desenvolupada (EGIDS 5): És parlada per persones de totes les edats i generacions i està estandarditzada, tot i que la seva situació no és totalment sostenible.[11] El foodo s'escriu en alfabet llatí, existeixen programes de ràdio, diccionari i fragments de la Bíblia traduïts en la llengua foodo. Els foodos de Benín també parlen francès, kabiyè i tem.[1]

## Referències


1. «Foodo, a language of Benin (http://www.ethnologue.com/language/fod)». ethnologue. [Consulta: 10 març 2015].
2. «Language: Foodo (http://joshuaproject.net/languages/fod)». joshuaproject. [Consulta: 10 març 2015].
3. Cornevin, Robert «Contribution à l'etude des populations parlant des langues gouang au Togo et au Dahomey». *Journal of African Languages*, 3, 1964, pàg. 226-230.
4. Bertho, J. «Trois îlots linguistiques du Moyen-Dahomey: le Tshummbuli, le Bazantché et le Basila». *Bulletin de l'Institut Français d'Afrique Noire*, 13, 1951, pàg. 872-892.
5. Plunkett, Gray C. «An overview of Foodo, a linguistic island in Benin». *Journal of West African Languages*, 36, 2009, pàg. 107-137.

6. «Language: Foodo (http://glottolog.org/resource/languoid/id/food1238)». Glottolog. [Consulta: 10 març 2015].
7. «North Guang (http://www.ethnologue.com/subgroups/north-guang-0)». ethnologue. [Consulta: 10 març 2015].
8. «Mapa lingüístic de Benín. Els foodos són el número 22 (http://www.ethnologue.com/map/BJ)». joshuaproject. [Consulta: 10 març 2015].
9. Plunkett, Gray C «An overview of Foodo, a linguistic island in Benin». *Journal of West African Languages*, 36, 2009, pàg. 1-2, 111.
10. Zakari, Aboubakari; Plunkett, Gray. *Guide pour lire et écrire le foodo, édition préliminaire. Sèmèrè par Djougou.* (en francès). Benín: Commission Nationale de Linguistique Foodo i SIL, 1998.
11. «Foodo in the Language Cloud (http://www.ethnologue.com/cloud/fod)». ethnologue. [Consulta: 10 març 2015].

# Bibliografia

- Seriki, Lékiatou Idrissou. 1993. *Le système verbal du foodo*. Dépt. d'Etudes Linguistiques et de Traditions Orales, Universitat Nacional del Benín.
- Fiedler, Ines. 2007. *Focus expressions in Foodo*. A: Ishihara, S. and Jannedy, S. and Schwarz, A. (eds.), *Interdisciplinary Studies on Information Structure* 08, 97-114. Potsdam: *Universitätsverlag Potsdam.*
- Anderson, Coleen G. 2006-2007. *F1 and center of gravity interplay in the maintenance of phonological height within a statistical model of a communal grammar: the case of Foodo [ATR] acoustics*. A: *UTA Working Papers in Linguistics* : 2-29.
- Plunkett, Gray C. 1991. *The tone system of Foodo nouns*. Universitat de Dakota del Nord. ix+221pp.

# Enllaços externs

- Foodo al multitree (http://multitree.org/codes/fod)